

ISSN 2227-2844

ВІСНИК

**ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

№ 7 (296) ЖОВТЕНЬ

2015

ВІСНИК

ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

№ 7 (296) жовтень 2015

Частина I

За матеріалами

*Всеукраїнської науково-практичної конференції
«Національно-патріотичне виховання дітей і молоді
в контексті ствердження суб'єктності української держави»*

Засновано в лютому 1997 року (27)

Свідоцтво про реєстрацію:

серія КВ № 14441-3412ПР,

видане Міністерством юстиції України 14.08.2008 р.

Збірник наукових праць внесено до переліку

наукових фахових видань України

(педагогічні науки)

Наказ Міністерства освіти і науки України № 793 від 04.07.2014 р.

Журнал включено до переліку видань реферативної бази даних

«Україніка наукова» (угода про інформаційну співпрацю

№ 30-05 від 30.03.2005 р.)

Рекомендовано до друку на засіданні вченої ради

Луганського національного університету імені Тараса Шевченка

(протокол № 3 від 30 жовтня 2015 року)

Виходить двічі на місяць

Засновник і видавець –
Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор – доктор педагогічних наук, професор **Курило В. С.**

Заступник головного редактора –

доктор педагогічних наук, професор **Савченко С. В.**

Випускаючі редактори –

доктор історичних наук, професор **Михальський І. С.,**

доктор медичних наук, професор **Виноградов О. А.,**

доктор біологічних наук, професор **Іванюра І. О.,**

доктор філологічних наук, професор **Галич О. А.,**

доктор філологічних наук, професор **Глуховцева К. Д.,**

кандидат філологічних наук, професор **Пінчук Т. С.,**

доктор філологічних наук, професор **Дмитренко В. І.,**

доктор педагогічних наук, професор **Харченко С. Я.**

Редакційна колегія серії „Педагогічні науки”:

доктор педагогічних наук, професор **Ваховський Л. Ц.,**

доктор педагогічних наук, професор **Гавриш Н. В.,**

доктор педагогічних наук, професор **Докучаєва В. В.,**

доктор педагогічних наук, професор **Лобода С. М.,**

доктор педагогічних наук, професор **Караман О. Л.,**

доктор педагогічних наук, професор **Сташевська І. О.,**

доктор педагогічних наук, професор **Хриков Є. М.,**

доктор педагогічних наук, професор **Чернуха Н. М.**

Редакційні вимоги

до технічного оформлення статей

Редколегія «Вісника» приймає статті обсягом 4 – 5 сторінок через 1 інтервал, повністю підготовлених до друку. Статті подаються надрукованими на папері в одному примірнику з додатком диска. Набір тексту здійснюється у форматі Microsoft Word (*.doc, *.rtf) шрифтом № 12 (Times New Roman) на папері формату А-4; усі поля (верхнє, нижнє, правє й лівє) — 3,8 см ; верхній колонтитул — 1,25 см , нижній — 3,2 см .

У верхньому колонтитулі зазначається: Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка № ** (***) , 2012.

Статті у «Віснику» повинні бути розміщені за рубриками.

Інформація про УДК розташовується у верхньому лівому кутку без відступів (шрифт нежирний). Ініціали і прізвище автора вказуються в лівому верхньому кутку (через рядок від УДК) з відступом 1,5 см (відступ першого рядка), шрифт жирний. Назва статті друкується через рядок великими літерами (шрифт жирний).

Зміст статті викладається за планом: постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми та на які спирається автор; виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується ця стаття; формулювання цілей статті (постановка завдання); виклад основного матеріалу дослідження з певним обґрунтуванням отриманих наукових результатів; висновки з цього дослідження й перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Усі перелічені елементи повинні бути стилістично представлені в тексті, але графічно виділяти їх не треба.

Посилання на цитовані джерела подаються в квадратних дужках після цитати. Перша цифра — номер джерела в списку літератури, який додається до статті, друга – номер сторінки, наприклад: [1, с. 21] або [1, с. 21; 2, с. 13 – 14]. Бібліографія і при необхідності примітки подаються в кінці статті після слова «Список використаної літератури» або після слів «Список використаної літератури і примітки» (без двокрапки) у порядку цитування й оформляються відповідно до загальноприйнятих бібліографічних вимог. Бібліографічні джерела подаються підряд, без відокремлення абзацем; ім'я автора праці (або перше слово її назви) виділяється жирним шрифтом.

Статтю закінчують 3 анотації обсягом 15 рядків (українською, російською) та 22 рядки (англійською) мовами із зазначенням прізвища, ім'я та по-батькові автора, назви статті та ключовими словами (3 – 5 термінів).

Стаття повинна супроводжуватися рецензією провідного фахівця (доктора, професора).

На окремому аркуші подається довідка про автора: (прізвище, ім'я, по батькові; місце роботи, посада, звання, учений ступінь; адреса навчального закладу, кафедри; домашня адреса; номери телефонів (службовий, домашній, мобільний).

НАЦІОНАЛЬНА ІДЕЯ УКРАЇНИ І БОРОТЬБА ЗА НАЦІОНАЛЬНУ ІДЕНТИЧНІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАДЯН: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

УДК 351.858(477)

О. О. Акименко, О. М. Данілов

НАЦІОНАЛЬНА ІДЕЯ УКРАЇНИ: СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Проблему вибору стратегії розвитку держави завжди пов'язують з національною ідеєю. Особливо в умовах ідеологічного вакууму, який спостерігається в державі Україна в останні 25 років і який є однією з причин того, що відбувається в державі зараз.

Як відзначають такі дослідники, як Ю. Романенко, А. Ротовський, Д. Богуш та інші по суті питання з моменту отримання незалежності державою Україна не було запропоновано жодної національної ідеї.

За даний період обігрувалися, як зазначає Ю. Романенко, деякі ідеї, як, наприклад, ідея «соборності», запропонована за часів Л. Кучми, яка розвивалася галицькими інтелектуалами, або ідея «євроінтеграції», яка була запозичена у Східної Європи та розігрується в державі Україна і в теперішній час. Це симулякри, які пропонуються правлячою елітою у виборчих програмах існуючих партій і рухів, і в суті є пропагандистськими гаслами («Україна для українців») без серйозного їх осмислення і опрацювання, без належного розуміння їх суті, ролі, змісту і тим більше без бажання розробляти стратегію і тактику розвитку держави [1].

Існуючий вакуум пояснюється ще й тим, що питання національної ідеї досить складне і передбачає якісно інше осмислення даного поняття і того, що відбувається в державі.

Ми поділяємо думку більшості про те, що наявність національної ідеї є однією з найважливіших умов для успішного розвитку держави, а її відсутність, як одну із найнебезпечніших загроз в державі.

Багатонаціональність, багатокультурність держави та її територій, різне ставлення до її минулого, зміна етнографії України – це все є неповним переліком тих чинників, які ставлять державу Україна і людей, що мешкають на її території, в певні обставини, за яких вирішення питання національної ідеї можливе лише в умовах прийняття та освоєння іншої складності життя, більш глибокого його осмислення і організації.

Питання національної ідеї стало актуальним у зв'язку з набуттям державою Україна незалежності і становленням її державності. Будь-якої сталої точки зору, стрункої концепції та системних досліджень з даного питання немає. Найчастіше дослідники виділяють окремі якості, властивості або аспекти, які повинні відображатися в національній ідеї.

Діапазон характеристик національної ідеї є досить широким, проте соціально-психологічний аспект залишається невиділеним.

Як відзначає В. Колесніченко, національна ідея об'єднує і впливає на цілісність і єдність держави, вона повинна спиратися на історію і традиції, враховуючи сучасні тенденції розвитку українського суспільства. Він вважає, що дане поняття багатоаспектне і виділяє три основні моменти, які повинні бути присутніми в національній ідеї. Визначальним у національній ідеї має бути майбутнє, тому що з його точки зору, національна ідея «є стратегічним баченням розвитку держави на перспективу». Другим аспектом в ній має бути людина, її інтереси, дотримання її прав і свобод. Третій елемент – практичний і має відношення до економічного і соціального добробуту громадян [2].

М. Маринович звертає увагу на досвід і духовні джерела держави і вважає, що національна ідея, як місія держави, лежить в духовній площині, в тому духовному потенціалі, яким володіють території і народи, що на ній мешкають, який, щоправда, на сьогоднішній день залишається неосвоєним. Він вважає, що для України важливо подолати існуючі внутрішні протиріччя і прийти до прийняття та реалізації єдності різноманіття і в цьому, з його точки зору, полягає місія України.

Д. Богуш, пов'язує національну ідею з сакральним змістом, який не просто об'єднує всіх мешканців на певній території, а й надає сенс їх існуванню, дає ірраціональне відчуття гордості за свою країну і прагнення усвідомити і освоїти ту гідність, що подарована кожному життям.

Національну ідею, як інтегратор нації, пропонує розглядати А. Ротовський. Він вважає, що саме вона здатна об'єднати різні народи, що проживають на певних територіях, і здатна призвести до формування громадянської ідентичності, тобто коли бути громадянином України стане приємно всім етносам, які проживають на її території, і синергія від такої спільності буде вигідна всім [1].

Як внутрішній сенс існування, стрижневу ідею держави, яка визначає особливості організації життя спільноти, розглядає національну ідею А. Крисенко.

На ірраціональний аспект національної ідеї звертає увагу А. Майборода. Він вважає, що «національна ідея виникає та існує у невидимій формі, у вигляді комплексу уявлень, почуттів, мрій, якими охоплена критична більшість населення країни, які становлять основу національного взаєморозуміння і солідарності». Цей автор вважає, що інтуїтивне відчуття національної ідеї важливіше за її раціональне осмислення і має являти собою тріаду з національного історичного «міфу», уявлень про національні інтереси та національного ідеалу, тобто уявлень про найбільш бажаний і перспективний напрямок розвитку, про бажану систему духовних і моральних цінностей, про суспільний лад. Усі виділені ним компоненти тріади взаємопов'язані і взаємозалежні. Він вважає, що національна ідея – це одночасне самоусвідомлення свого минулого, сучасного і майбутнього [1, page72-1216.html].

У філософії національна ідея – це систематизоване узагальнення національної самосвідомості, яке визначає сенс існування народу, етносу чи нації. Вона може виражатися за допомогою художніх творів або різних філософських текстів та покликана дати відповідь на ряд питань, які характеризують народ, історичну місію і сенс його існування, часто має релігійний аспект [3].

Як орієнтир руху, мету, до якої необхідно йти і за яку потрібно боротися, національну ідею визначає Т. Хорунжа. З її точки зору, рух – це не прорив, а еволюційна «хода», яка визначає майбутнє. Основу національної ідеї даний автор пов'язує з вихованням загальної національної пам'яті, яка лежить в основі спільності українського народу, розумінні ним своєї гідності, що дозволить не тільки усвідомити спільність, але й прийняти особисту відповідальність за власне сьогодення і майбутнє.

Як відзначає Т. Хорунжа, національна ідея – це, по суті, договір між громадянами і державою про взаємні зобов'язання і гарантії, про принципи побудови особистого й суспільного, про те, як буде виконуватися і передаватися у спадок ця домовленість. Вона вважає, що ідеєю, здатною об'єднати народ на сьогодні, є «любов до рідного попелища» і, на її думку, вона повинна бути простою і зрозумілою для більшості [1, page72-1219.html].

Аналіз точок зору з питання національної ідеї держави Україна показав, що її однозначного розуміння немає.

Більшість авторів вважають наявність національної ідеї найважливішою ознакою держави, яка мобілізує націю і дає їй сенс до існування (А. Майборода, А. Крисенко, Д. Богуш, М. Маринович, В. Колесніченко, Т. Хорунжа та інші).

Інші ж вважають, що в демократичному, плюралістичному суспільстві ніякої національної ідеї бути не може і що національна ідея характерна тільки для авторитарних суспільств (О. Вишняк, Є. Стяжкіна).

Під час опису національної ідеї кожен автор виділяє ті властивості, особливості або своєрідність, які, з його точки зору, є визначальними, проте саму ідею не називає. Національну ідею розглядають як якийсь внутрішній сенс, стрижневу ідею держави, що визначає особливості організації життя співтовариства (А. Крисенко), як місію держави (його функцію), що лежить в духовній площині (М. Маринович), як сакральний сенс, що надає смисл існуванню держави (Д. Богуш), як інтегратор нації, що здатен об'єднати різні народи, що мешкають на певних територіях і привести до формування громадянської ідентичності (А. Ротовський), як якийсь комплекс уявлень, почуттів, мрій (А. Майборода), як розуміння спільної мрії та спільного бачення майбутнього (О. Палій), як мету, орієнтир руху (Т. Хорунжа), як національний інтерес (О. Вишняк).

По відношенню до змісту національної ідеї більшість авторів схиляється до того, що це багатоаспектне явище, яке існує на перетині різних систем координат, проте кожен автор виділяє свої власні структурні компоненти.

Ми звертаємо увагу на те, що при обговоренні цього питання відсутнє розуміння життя як системи і впливаюче з цього системне розуміння ролі, значення, особливостей національної ідеї держави.

У даному випадку життя розуміється як цілісний космічний процес, де все взаємопов'язано і взаємозумовлене, де людина і спільнота розглядаються як окремі ланки більш складної реальності.

Ми називаємо її психічної реальністю, тому що ця реальність має психічну природу особливої якості і грає сутнісну роль у життєдіяльності кожної людини і всього співтовариства. Це складне, системно та структурно організоване інформаційно-енергетичне поле Землі, що має різні форми свого прояву [4].

Вона пов'язана з проявом несвідомого в людині і об'єктивується через ідеї, почуття, звичаї і т. д. Змістовні характеристики цієї реальності пов'язані з проявом моральних сил, які можуть проявлятися на емоційному, когнітивному і поведінковому рівнях і є причиною подібності індивідів одного народу.

Психічна реальність пов'язана зі світом ідей, саме вона визначає інновації та логіку перспектив розвитку суспільства. Наповнена конкретним змістом, вона пов'язує до купи минуле, сьогодення і майбутнє і виступає домінантою сил, законів, принципів і закономірностей. Психічна реальність проявляється багатогранно і існує як рушійна сила, як ідеал, мета, завдання для розвитку спільнот [4].

Об'єктивується її вплив за допомогою людей, через освоєну ними духовність, яка дозволяє «зчитувати» існуючі інформаційні потоки, їх змістовні характеристики і об'єктивувати їх у прийнятих словесних формах і відтворюваному способі життя [6].

Саме духовність дозволяє оволодіти особливою інформацією і побачити істинно значущі причини того, що відбувається, знайти прийнятні для ситуації засоби і способи її зміни, на якісно іншому рівні розуміти і пояснювати Життя і Світ, перспективи їх руху. Вона допомагає усвідомити справжні потреби суспільства і побачити його приховані можливості, розширити межі сьогодення, дозволяє на якісно іншому рівні зрозуміти і пояснити життя, показати шляхи і засоби його проходження в сьогоденні. Як особлива характеристика особистості і спільноти, їх функціональний інструмент і механізм, духовність визначає форму взаємодії із Світом (внутрішнім і зовнішнім) і дозволяє усвідомити глибину і множинність інформаційних смислів буття, визначає змістовні характеристики свідомості і поведінки людини і організації життя спільноти. Вона визначає, як жити і виступає найважливішим інструментом, умовою і механізмом моральності людини і спільноти, рівня її стійкості і успішності в житті [5].

Моральність, як міра божественного і сакрального, змістовного і глибинно-сутнісного потенціалу, освоєного людиною і суспільством, визначає змістовні характеристики (напрямок, межі і глибину) доступних для взаємодії інформаційних полів психічної реальності і впливаючий з

цього алгоритм організованого життя. Це стратегічна мета (вісь) життя, як людини, так і суспільства, що організує доступні для людини і суспільства інформаційні поля психічної реальності. Саме вона визначає напрямок руху суспільства і людини до сутнісного і глибинного, божественного, сакрального і витонченого, до прийняття і освоєння множинності та існуючої складності, як людини, так і суспільства [6].

Моральність завжди пов'язана зі сформованими внутрішніми механізмами зовнішньої поведінки і на рівні держави проявляється в обраній національній ідеї, яка визначає особливості взаємодії з інформаційними полями психічної реальності і є віссю, навколо якої відбувається самоорганізація полів певного простору. В результаті, виділені інформаційні поля стають більш доступними для індивідуальної психіки усередненої людини в державі і для громадської думки.

Крім національної ідеї, яка визначає стратегічну вісь організації інформаційних полів психічної реальності, інформаційну ємність держави визначають і виділені під дану мету тактичні завдання. Вони дозволяють реалізовувати стратегічну мету і визначають поле (широту і глибину) психічної реальності, що є пріоритетною для держави, і що визначає коридор життя для усередненої людини в державі. Прийнята картина світу визначає діапазон доступного інформаційного поля для всіх, хто їй слідує, і якщо це відбувається в рамках держави, то визначає змістовні характеристики рівнів психічної реальності, що взаємодіють з жителями держави.

Чим більше прийнята картина світу і сформована на її основі національна ідея відповідають природній, зовні існуючій в навколишньому просторі картині світу, тим краще відбувається взаємодія, як людини, так і суспільства, з існуючими інформаційними полями. Вузькість картини світу людини і прийнятої національної ідеї суспільства створюють «психологічну проблему» або просто «блок», що перешкоджає гармонійній взаємодії з існуючими інформаційними потоками психічної реальності. На рівні людини це проявляється як внутрішньоособистісний конфлікт або психологічні проблеми в його житті, на рівні суспільства – призводить до зростання катастроф та різного роду потрясінь [3].

Скепсис, який присутній в суспільстві з приводу ідеології, національної ідеї пов'язаний з наявністю того невігластва, яке накопичилося в суспільстві за весь попередній період, з відсутністю розуміння суті психічної реальності та її ролі в житті як людини, так і організованих спільнот.

Освоєна міра складності людини і існуючої спільноти, обрана національна ідея, визначають доступні для людини та спільноти рівні психічної реальності, доступний потенціал сакрального, сутнісного, глибинного, що має відношення до певних територій і її мешканців.

Чим вужче, примітивніше прийнята картина світу і обрана на її основі національна ідея, тим меншою мірою дане співтовариство здатне вийти на усвідомлення та реалізацію того призначення, яке покладено на території його проживання. У такому випадку співтовариство позбавляє себе

можливості освоєння того потенціалу, який території його проживання зберігають в резонансних полях існуючої психічної реальності.

Складність і багатоаспектність національної ідеї, її здатність інтегрувати у своєму змісті, як ірраціональні аспекти життя, так і соціально прийнятні дозволяє їй виступати сполучною ланкою, що забезпечує співтовариствам можливість «виходити» на свої сакральні корені і через свій ірраціональний аспект здійснювати регулюючий вплив на життя. Тому вона виступає в якості функціональної системи для спільнот і держав, яка визначає діапазон доступних інформаційних полів психічної реальності для їх громадян.

Розуміння життя як системи значно розсовує рамки тієї реальності, в якій перебуває людина і спільнота.

Даний підхід дозволяє інтегрувати минуле, сьогодення і майбутнє як взаємообумовлені елементи життя і зрозуміти, що в різноманітті можна знайти нові можливості. Тільки в цьому ракурсі національна ідея може претендувати на глибину, повноту і успішність. Визначальним в національній ідеї повинне бути добротне і мудре, чисте і успішне життя; самоідентична, стійка і прогресивна держава.

Неоднозначність в розумінні минулого і складність існуючої реальності, висувують особливі вимоги до формулювання національної ідеї держави, яка змогла б примирити різноманіття минулого до умов сьогодення і завдань майбутнього.

Ми поділяємо точку зору А. Ротовського, В. Колесніченко та інших авторів стосовно того, що національна ідея має спиратися на історію і традиції і враховувати сучасні тенденції розвитку суспільства. Вона не привноситься ззовні, а підтверджується історією певних територій і природним способом виникає з існуючого історичного досвіду і вже існує як практика.

Якщо проаналізувати ідеї, які існували в українському етносі, то вони завжди були пов'язані з прагненням народів, що мешкали на території України до незалежності, пріоритету особистості та поваги до неї, прагненням стверджувати права людини і право на власну точку зору, прагненням бути самими собою.

Виділені особливості, з позиції Життя як Системи, говорять про те, що в сакральних коренях народів, які проживають на даній території, вже існує досвід «внутрішніх механізмів зовнішньої поведінки». Досвід іншого рівня освоєного ними потенціалу, досвід Душі, що прокинулася і здатна глибоко розуміти події, брати на себе відповідальність за себе і своє життя і вміти його створювати. Однак, існуючий рівень освоєння внутрішнього потенціалу особистості, її психіки і свідомості, освоєння територій проживання, прийнята картина світу і впливаюча з цього сукупна громадська думка і відтворений спосіб життя виступають стримуючими, деструктивними факторами для зв'язку, усвідомлення і реалізації сакральних потенціалів територій і глибинної своєрідності людей, що проживають на них.

Потрясіння, які проходить держава Україна, говорять про тривалі системні порушення, існуючі на її території і необхідність змінити дану ситуацію.

З нашої точки зору, найважливішим завданням для України і всіх її мешканців є усвідомлення того, що всі спроби приєднатися до когось або чогось завжди закінчувались сумно і, напевно, прийшов час усвідомити, що прагнення до когось «приєднатися» є завжди необачним. Вже настав час усвідомити той потенціал, який містять території держави України та її народи, і навчитися бути самими собою. Прийти до самих себе, повернутися до своїх витоків, позбавитися комплексів неповноцінності, усвідомити ті духовні основи, той потенціал культури, який містять території держави і її народи. Усвідомити, що не потрібно кудись бігати, а треба створювати своє добротне життя тут, згадуючи і освоюючи свою моральність, свою духовність і з її допомогою сакральні корені, ту мудрість, якою наповнені дані простори життя.

Національна ідея – це завжди глобальне, глибинне і сакральне в державі, вона визначає можливий потенціал, як народу, так і держави на найближчий час, своєрідність можливого майбутнього.

Враховуючи вищезазначене, ми вважаємо, що **національною ідеєю держави має бути МОРАЛЬНО-ЕТИЧНЕ ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ**. Історик В. Ключевський звернув увагу на те, що моральне відродження уможливить також відродження економічне і політичне. Фортеця держави є міцною тільки тоді, коли тримається на силі моральній.

Національна ідея – це функціональна система співтовариств, що дозволяє здійснювати зв'язок з сакральними силами територій і минулих часів, з психічною реальністю у всьому її різноманітті. Саме вона визначає стійкість і успішність всієї системи (так як інтегрує в собі ірраціональні аспекти життя і соціально прийняті). Підтримується вона прийнятою картиною світу та організованою на її основі системою життя. Будучи інструментом зв'язку співтовариства з психічною реальністю, проявляється як засіб, мета, умова.

Як мета, вона організовує особливості функціонування індивідуальної психіки і сукупної суспільної думки, ієрархічно структуруючи їх і організуючи («розгортаючи») в обраному напрямку.

Як засіб, вона виступає фактом зв'язку людини і організованих спільнот з існуючими інформаційними полями навколишнього всесвіту (психічною реальністю), забезпечує усвідомлення потенціалу територій та їх мешканців і можливості його реалізації.

Як умова, через факт усвідомлення і прийняття вона дозволяє перебудувати для освоєння спільнотою існуючі інформаційні поля психічної реальності на рівні функціональної системи.

Від обраної національної ідеї залежить зв'язок народу зі своїми сакральними, сутнісними коріннями, зв'язок з його витонченою мудрістю, своєрідністю і силою. Саме цей зв'язок забезпечує внутрішню

стійкість народу і зводить нанівець будь-які моральні та фізичні впливи зовнішніх чинників.

В інформаційному плані національна ідея визначає інформаційну ємність держави; **у функціональному плані** – систему, що організує поля психічної реальності територій, на яких вона прийнята, і зв'язок спільноти з сакральними силами, ірраціональними планами буття даних територій; **у змістовному плані** – виступає об'єднуючим фактором держави, його внутрішнім змістом, визначаючим особливості організації її життя. Будучи внутрішньою, мобілізуючою силою держави, вона визначає її стійкість і суверенітет, стратегію і тактику розвитку. Вона визначає основи життя, розвитку і стратегії майбутнього, це стрижень, який визначає життя і все, що відбувається в ньому; **у духовному плані** – вектор, який визначає напрямок руху співтовариства в алгоритмі життя – до божественного або руйнівного.

Список використаної літератури

1. Национальная идея: от украинской мечты к новой парадигме развития. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://dialogs.org.ua/ru/dialog/page72.html> **2. Национальная** идея Украины. Вызовы XXI века. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.from-ua.com/articles/195756-nacionalnaya-ideya-ukraini-vizovi-xxi-veka.html> **3. Национальная** идея. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://ru.wikipedia.org/wiki/> **4. Акименко О. А.** Психическая реальность и некоторые формы ее проявления. Наукові студії із соціальної та політичної психології : зб. статей / НАПН України, Ін-т соціальної та політичної психології ; [ред. рада: М. М. Слюсаревский (голова), В. Г. Кремень, С. Д. Максименко та ін]. – К. : Міленіум, 2011. – Вип. 26 (29). – С. 3 – 11. **5. Акименко О. А.** «Духовность – связующий инструмент человека с психической реальностью». Тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Харківська школа психології: спадщина і сучасна наука»(19-20 жовтня 2012року). – Харків : ХНПУ, 2012. – С. 7 – 8. **6. Акименко О.А.** «Социально-психологические особенности взаимодействия с информационными полями». – Зб. «Психологічні перспективи» Інститут соціальної та політичної психології НАПН України. – Проблеми кіберагресії. – К., 2012. – Т. 2. – С. 39 – 50.

Акименко О. О., Данілов О. М. Національна ідея України: соціально-психологічний аспект

У статті розкриваються особливості поняття «національна ідея України». Проаналізовано думки дослідників з даного питання і запропоновано авторську концепцію розуміння національної ідеї держави з позиції Життя як системи. Запропоновано системне розуміння ролі, значення, особливостей національної ідеї держави. Національна ідея розглядається як функціональна система співтовариств, яка дозволяє здійснювати зв'язок з сакральними силами територій і минулих часів, з

психічною реальністю у всьому її різноманітті. Розкрито особливості національної ідеї як інструменту, засобу, цілі та умови. Розкрито роль психічної реальності, духовності та моральності у визначенні національної ідеї держави. Розкрито особливість національної ідеї в інформаційному, функціональному, змістовному і духовному аспектах.

Ключові слова: національна ідея держави, життя як система, духовність, моральність, психічна реальність.

Акименко О. А., Данилов А. М. Национальная идея Украины: социально-психологический аспект

В статье раскрываются особенности понятия «национальная идея Украины». Проанализированы мнения исследователей по данному вопросу и предложена авторская концепция понимания национальной идеи государства с позиции Жизни как системы. Предложено системное понимание роли, значения, особенностей национальной идеи государства. Национальная идея рассматривается как функциональная система сообществ, позволяющая осуществлять связь с сакральными силами территорий и прошлых времен, с психической реальностью во всем ее многообразии. Раскрыты особенности национальной идеи как инструмента, средства, цели и условия. Раскрыта роль психической реальности, духовности и нравственности в определении национальной идеи государства. Раскрыта особенность национальной идеи в информационном, функциональном, содержательном и духовном аспектах.

Ключевые слова: национальная идея государства, жизнь как система, духовность, нравственность, психическая реальность.

Akimenko O. A., Danilov A. M. Ukrainian National Idea, Social and Psychological Aspect

The article describes the features of the concept of «Ukrainian national idea». The researchers' opinions on the issue have been studied and the author's concept of national idea from the perspective of life as a system has been considered in the article. It proposes systematical understanding of the role, meaning and characteristics of national idea. The national idea is reviewed as a functional system of communities that allows having connections with the sacred forces of the territories and the past, with the psychic reality in all its diversity. The article describes a tool, method, goal and condition as features of the national idea. It also discusses the role of psychic reality, spirituality and morality in the definition of the national idea. The authors reveal characteristics of the national idea in informational, functional, substantial and spiritual aspects.

Key words: the state national idea, life as a system, spirituality, morality, psychic reality.

Стаття надійшла до редакції 20.09.2015 р.

Прийнято до друку 30.10.2015 р.

Рецензент – д.псих.н., проф. Чернобровкін В. М.

Наукове видання

ВІСНИК
Луганського національного університету
імені Тараса Шевченка
(педагогічні науки)

№ 7 (296) жовтень 2015

Частина I

Відповідальний за випуск:
д. п. н., проф. **О. Л. Караман**
к. п. н., доц. **Я. І. Юрків**

Здано до склад. 30.09.2015 р. Підп. до друку 30.10.2015 р.
Формат 60x84 1/8.Папір офсет. Гарнітура Times New Roman.
Друк ризографічний. Ум. друк. арк. 35,2. Наклад 200 прим. Зам. № 157.

Видавець і виготовлювач
Видавництво Державного закладу
„Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”
пл. Гоголя, 1, м. Старобільськ, 92703. т/ф: (06461) 2-16-02.
e-mail: luguniv.info.edu@gmail.com
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3459 від 09.04.2009 р.